

Зміст

<i>Передмова співпрезиденток Римського клубу</i>	7
<i>Передмова авторки до українського видання</i>	9
<i>Стисло про основне</i>	11
Вступ	
<i>Людство на роздоріжжі</i>	13
Людський дух	
<i>Наповнити життя сенсом</i>	18
Більдунг і емоційний розвиток	
<i>Філософія проти психології</i>	24
НАРОДНИЙ БІЛЬДУНГ І НОРДИЧНІ КРАЇНИ	
<i>Данська весна</i>	69
Більший і кращий більдунг	
<i>Глибше розуміння</i>	95
МАЙБУТНЄ БІЛЬДУНГУ	
<i>Пропозиції та ширше бачення</i>	159
<i>Подяки</i>	188
<i>Післямова наукової редакторки</i>	189
<i>Джерела</i>	193

Передмова співпрезиденток Римського клубу

Опубліковану працю «Зростання людини і суспільства. Нордична концепція більдунгу» Лене Рейчел Андерсен визнали доповіддю Римського клубу. Ця книжка містить важливі думки і спонукає до роздумів. Вона є посібником для людства, щоб знову зосередитися на суттєвому і сприймати навчання і мислення протягом усього життя як об'єднувальну силу. В ній багато порівнянь етапів психології розвитку та більдунгу як складної взаємодії між індивідуальним розвитком, навчанням і колективною культурою. Важливо те, що ця книжка має регіональний, європейський наратив і водночас глобальні амбіції.

Більдунг у ній описано як інструмент для особистісного розвитку до стадії самоавторства, що дає змогу діяти як впевнені відповідальні громадяни, здатні виражати унікальну індивідуальність у межах спільної системи культурних цінностей. Лене Рейчел Андерсен робить сміливий крок, пропонуючи концепцію «троянди більдунгу», яка представляє єдність у різноманітності та затишну облаштованість людства в природі, частиною якої ми є.

Важливо краще зрозуміти потужність більдунгу як об'єднаної сили, оскільки людство виходить із COVID-19 і нам потрібно, спільно еволюціонуючи, розвинути більшу стійкість та солідарність, готуючись до майбутніх пандемій і криз. Концепції більдунгу, кіл належності і троянди більдунгу надають можливість створити новий бренд національної ідентичності, зосереджений на цілісному підході до власного я,

народу й спільноти. Ідентичності, побудованої навколо співчутливої гордості за належність, яка замість сьогоденного екстремістського націоналізму чи популізму приймає всі культури і мислення.

«Зростання людини і суспільства. Нордична концепція більдунгу» є актуальною для всіх, хто замислюється про обмін знаннями, освіту та навчання впродовж життя як якорі для цілісного економічного й політичного розвитку на рівні громади і на національному та глобальному рівнях.

Доповіді Римського клубу не обов'язково відображають думку Римського клубу як організації або думку всіх його членів. Визнання доповіддю вказує на те, що Римський клуб цінує та просуває публікацію як важливий інтелектуальний внесок.

Сандрін Діксон-Деклев,
співпрезидентка Римського клубу

Мамфела Рамфеле,
співпрезидентка Римського клубу

Передмова авторки до українського видання

Мені сказали, що більдунг — це нове слово в українській мові, проте саме поняття — ні. Понад 100 років тому в Україні існував рух під назвою «Просвіта», і він був дуже-дуже про більдунг. По всій Україні люди самі організовували бібліотеки, хори, гуртки та багато іншого. Саме так формується вільна нація: освічене населення, яке знає, хто воно і звідки, яке має доступ до інформації й насолоджується своєю культурною спадщиною.

Сталін заборонив «Просвіту».

Україна та українці завжди боролися за те, щоб бути вільним народом, а нині, стежачи за мужньою боротьбою України проти Росії, решта Європи смиренно визнає свою наївність. Здається, ми навіть уявити не могли російську агресію, дурість і зло, свідками яких ми зараз є. З іншого боку, Україну не одурити, вона знала, на що здатна Росія.

Російська війна проти України, на жаль, довела дві речі. Найперше, ООН втратила свій моральний компас і стала безсилою, значною мірою через Росію та її (зловживання) владою в Раді Безпеки. І друге: Росія споконвіку позбавляла власне населення більдунгу. У російській культурі глибоко вкорінене те, що більшість населення живе в бідності та невігластві, і немає жодної іскри, жодного духу, жодного руху, які могли б запалити ідею, що люди здатні це змінити.

Україна дуже сильно відрізняється.

За іронією долі (для Росії), російське вторгнення не лише спричинило посилення колективного відчуття українства

в Україні. Воно також спричинило культурний і лінгвістичний відхід від російської мови до української, і зміцнило зв'язок між Україною та рештою країн Європи. Це колективний процес бїльдунгу, який відбувається в Україні. І загалом у Європі.

Ця книжка стане лише краплею в морі змін, які відбуваються культурно та екзистенційно в Україні. Але я сподіваюся, що вона може бути корисним інструментом для подальшого бїльдунгу і дискусій про те, як навчати та як сприяти просвіті й самоорганізації по всій Україні.

Слава Україні!

ЛЕНЕ РЕЙЧЕЛ АНДЕРСЕН,
Копенгаген, квітень 2024 року

Стисло про основне

Більдунг — це моральна та емоційна зрілість. Більдунг — це мати освіту та знання, необхідні для процвітання у вашому суспільстві. Більдунг — це бути глибоко вкоріненим у культурі та спільноті, водночас зберігаючи автономію, щоб прокласти власний шлях у житті. Більдунг завжди особистий і унікальний.

Більдунг — це німецьке слово, яке не має відповідника в англійській мові. З 1770-х років німецькі філософи досліджували більдунг як світську форму внутрішнього розвитку, і він став популярним серед буржуазії.

У Данії один пастор у 1830-х роках зрозумів, що селяни також потребують більдунгу, і він задумав новий тип школи: народну вищу школу. У 1851 році данський учитель Крістен Колд збагнув, як навчати, щоб молоді робітники ферм вчилися думати самостійно: він розповідав їм зворушливі історії та дозволяв запитувати. Привернувши їхню увагу, він міг навчити їх нових методів ведення сільського господарства, природничих наук, філософії, історії, релігії, літератури, мистецтва, економічної теорії та політології.

Норвегія, Швеція та Фінляндія скопіювали концепцію народної вищої школи в 1860-х роках, а до 1900 року критична маса молоді в нордичних країнах підняла на новий рівень свої навички й мислення. Так нордичні країни перестали бути одними з найбідніших країн Європи та опинилися серед найбагатших. Цей розвиток і більдунг, який його спричинив, також означали, що нордичні країни мирно здійснили перехід

від сільськогосподарських феодалних суспільств до сучасних, демократичних, індустріалізованих національних держав.

Оскільки ми стикаємося з новими викликами, пов'язаними з цифровізацією, глобалізацією, пандемією та змінами навколишнього середовища, нам потрібен більдунг для ХХІ століття, і ця книжка завершується дослідженням того, який вигляд він може мати.